2.10.2025

Hallituksen esitys HE 105/2025 – Laki liikennejärjestelmän digitaalisista tietopalveluista

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy:ltä (jatkossa Fintraffic) lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi liikennejärjestelmän digitaalisista tietopalveluista ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 105/2025 vp). Fintraffic kannattaa esitystä ehdotetussa muodossa.

1 Yleinen arvio

Esityksessä Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy:lle osoitettaisiin vastuu EU-sääntelyyn perustuvan kansallisen yhteyspisteen järjestämisestä ja ylläpidosta. Lisäksi yhtiölle annettaisiin tehtäväksi kansallisen yhteyspisteen päälle rakentuvan liikennejärjestelmän perustietopalvelun järjestäminen ja ylläpito. Viimeksi mainittu tehtävä olisi kansallista sääntelyä.

Fintraffic pitää hallituksen esitystä erittäin kannatettavana ja katsoo sen olevan merkittävä askel kohti yhtenäisempää, tehokkaampaa ja turvallisempaa liikennejärjestelmää. Esityksen mukainen ratkaisu keskittää ITS-direktiivin ja siihen liittyvien asetusten mukaiset kansalliset yhteyspisteet sekä kansallisen liikennejärjestelmän perustietopalvelun yhdeksi kansalliseksi yhteyspisteeksi, jonka ylläpito ja kehittäminen osoitetaan Fintrafficille lakisääteisenä tehtävänä.

2 Keskitetyn yhteyspisteen hyödyt

Esitys tukee liikennedatan kansallista harmonisointia ja parantaa datan käytettävyyttä velvoittamalla Fintrafficin huolehtimaan siitä, että liikennejärjestelmän perustietopalvelusta tarjottavat tiedot ovat mahdollisimman laadukkaita ja yhteismitallisia. Tätä tukee myös Fintrafficille asetettava rooli kansallisen yhteistyön koordinoijana sekä datan tuottajien tukemisessa lain vaatimusten täyttämiseksi. Tämä tuki kohdistuu erityisesti kuntasektoriin, jolle lainsäädännön myötä tulee uusia velvoitteita datan julkaisuun.

2.1 Hyödyt liikennedatan tuottajille

Yhtenäiset toimintamallit ja selkeä vastuunjako vähentävät hallinnollista taakkaa. Fintrafficin tarjoama tuki ja kansallisesti sovitut liikennedatan käsittelyn ja jakamisen periaatteet auttavat erityisesti kuntia täyttämään uudet lakisääteiset velvoitteet. Kansallinen liikennedatan harmonisointi tehostaa prosesseja ja vähentää kustannuksia.

2.2 Hyödyt liikennedatan hyödyntäjille

Esityksen mukaisesti laadukas, valtakunnallinen liikennedata on saatavilla keskitetysti liikennejärjestelmän perustietopalvelusta, mikä alentaa palveluntuottajien ja datan hyödyntäjien kustannuksia ja nopeuttaa palvelukehitystä. Tiedon parempi saatavuus mahdollistaa uusien liiketoimintamallien ja innovatiivisten palveluiden kehittämisen ja operoinnin. Datan parempi saatavuus parantaa liikenteen turvallisuutta, sujuvuutta ja infrastruktuurin kunnossapidon optimointia sekä tukee yhdyskuntasuunnittelua.

3 Rahoitus ja taloudelliset näkökulmat

Esityksessä Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy:lle osoitettavien kansallisen yhteyspisteen ja liikennejärjestelmän perustietopalvelun tehtävien vuosittainen pysyvä määrärahatarve arvioidaan olevan 5 100 000 euroa.

Määräraha ei ole kokonaan uusi, vaan virastot käyttävät tällä hetkellä osittain ITS-direktiiviin vaatimuksiin vastaavien, nykyisen lainsäädännön mukaisten tietopalveluiden ostoon Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy:ltä yhteensä 3 790 000 euroa. Rahoitus toteutettaisiin liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan sisäisinä momenttisiirtoina ja maksettaisiin Liikenne- ja viestintävirasto Traficomin myöntämänä valtionavustuksena.

Lisäksi tarvittaisiin 1 150 000 euron kertaluonteinen lisämääräraha kansallisen yhteyspisteen kehittämiseen uudistetun ITS-direktiivin vaatimusten mukaisesti sekä liikennejärjestelmän perustietopalvelun kehittämiseksi vuosille 2026–2029.

Fintraffic korostaa, että vuosittaisen määrärahan suuruus on laskettu vuodelle 2026 arvioitujen kustannusten nojalla. Kustannukset muodostuvat suorista palvelutuotannon kustannuksista, yleiskuluista, pääomakustannuksista sekä mahdollisesti Fintrafficille kustannukseksi jäävistä arvonlisäveroista. Lopullinen palvelutuotannon kustannustaso selviää vasta, kun toiminta laajennetussa muodossa on saatu käyntiin. Fintraffic pitää tärkeänä, että mikäli palvelutuotannon kokonaiskustannukset merkittävästi nousevat tulevina vuosina, esimerkiksi lain mukaisten palveluiden laajuudessa tapahtuvien muutosten johdosta, vuotuisen valtionavustuksen määrää on vastaavasti mahdollista korottaa.

Vuonna 2026 pysyvä määräraha olisi 5 100 000 ja lisämääräraha 920 000, yhteensä 6 020 000 euroa. Lisäksi arvonlisäveron osuus olisi 1 535 000 euroa.

Fintraffic tiedostaa, että valtionavustus ei mekanismina välttämättä mahdollista osakeyhtiölle tyypillisen katteen veloittamista. On kuitenkin tärkeää, että palvelutuotannon kustannukset saadaan täysimääräisesti katettua.

4 Tietojen tuotanto- ja ylläpitotyökalut

Fintraffic kannattaa sitä, että kansallisen yhteyspisteen ja liikennejärjestelmän perustietopalvelun kautta saataville asetettujen tietojen uudelleenkäyttö on maksutonta.

Sen sijaan tietojen tuottamiseen tai ylläpitoon tarjottavien työkalujen osalta tulisi olla mahdollista periä maksuja, mikäli niiden kehittäminen ja ylläpito aiheuttaa merkittäviä lisäkustannuksia. Tämä mahdollistaisi kustannusten osittaisen kattamisen käyttäjiltä perittävillä korvauksilla ja tukisi palveluiden kestävää kehittämistä.

5 Tietoturva ja kriittisen infrastruktuurin suoja

Fintraffic korostaa, että kansallisen yhteyspisteen ja liikennejärjestelmän perustietopalvelun kautta ei tule saattaa yleisön saataville tietoja, jotka voisivat vaarantaa kriittisen infrastruktuurin toimintaa tai muodostaa turvallisuusuhan. Esityksen mukaisesti tiedon avaamisen tulee perustua riskiperusteiseen arvioon, jossa huomioidaan häiriönsietokyky ja varautumisen näkökulmat.

6 Yhteenveto

Fintraffic katsoo, että hallituksen esitys tukee liikenteen digitalisaatiota, parantaa liikenneturvallisuutta ja edistää Suomen kilpailukykyä. Keskitetty yhteyspiste ja liikennejärjestelmän perustietopalvelu luovat perustan kustannustehokkaalle, laadukkaalle ja turvalliselle tiedonhallinnalle, joka hyödyttää niin viranomaisia, elinkeinoelämää kuin kansalaisia.

Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy

Mika Ahvenainen

Kehityspäällikkö